

บทที่ 4

สภาพทั่วไป และการจัดการภายในชุมชนในการรับมือกับวิกฤติทางสังคมต่างๆ

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการดำเนินการจัดการ และวิธีการรับมือกับปัญหาจากวิกฤติทางสังคมต่างๆ รวมไปถึง วิธีการฟื้นฟูด้วยองค์กรชุมชนและธุรกิจชุมชน และ ข้อมูลสภาพทั่วไป ของชุมชนแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้แบ่งเนื้อหาสาระเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆด้วยกัน

ส่วนที่ 1 จะเป็นส่วนข้อมูลทั่วไป ของ หมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพต่างๆของพื้นที่ อันได้แก่ ลักษณะที่ตั้งอาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ โครงสร้างประชากร ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านแม่กำปอง ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งลักษณะทางการเมือง และการปกครองท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยพื้นที่ดังกล่าว

ส่วนที่ 2 จะเป็นข้อมูลการจัดการกิจกรรมต่างๆ วิธีการจัดการ ในแต่ละด้านของชุมชนบ้านแม่กำปอง รวมไปถึงเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนนี้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง

ส่วนที่ 3 จะเป็นแนวทางการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจด้วยองค์กรชุมชนและธุรกิจชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง จากปัญหาต่างๆภายในชุมชน

4.1 ข้อมูลทั่วไป หมู่บ้านแม่กำปอง

1) ที่ตั้ง และ อาณาเขต

บ้านแม่กำปองมีพื้นที่ตั้งห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไม่มากนัก ตั้งอยู่ทิศตะวันออกใน หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถเดินทางเพื่อเข้าสู่หมู่บ้านได้ด้วย รถยนต์ และจักรยานยนต์ได้สะดวกบนเส้นทางสองทางหลัก คือ สายเชียงใหม่-สันกำแพง และสายเชียงใหม่-ดอยสะเก็ด ซึ่งมีระยะทางห่างประมาณ 50 กิโลเมตร

พื้นที่แม่กำปอง มีพื้นที่ทั้งหมดกว่า 2,000 ไร่ ซึ่งซ้อนทับกันกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และป่าชุมชน อีกทั้งยังเป็นจุดกำเนิดจากแม่น้ำลำธารจึงมีพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ของ

ทรัพยากรธรรมชาติสามารถเพราะปลูกพืชได้หลายชนิด มีความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุ์ไม้ นานาชีวิต ลักษณะทางกายภาพโดยทั่วไปจึงมีความสวยงามและเหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบยั่งยืน ส่วนอาณาเขตของบ้านแม่กำปองมีพื้นที่ติดต่อกับดังนี้ (พรมมินทร์ พวงมาลา และคณะ, 2545:2) คือ

ทิศเหนือ ติดกับเขตบ้านแม่ลายหมู่ที่ 2 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัด เชียงใหม่

ทิศใต้ ติดกับเขต บ้านแม่รวม หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัด เชียงใหม่

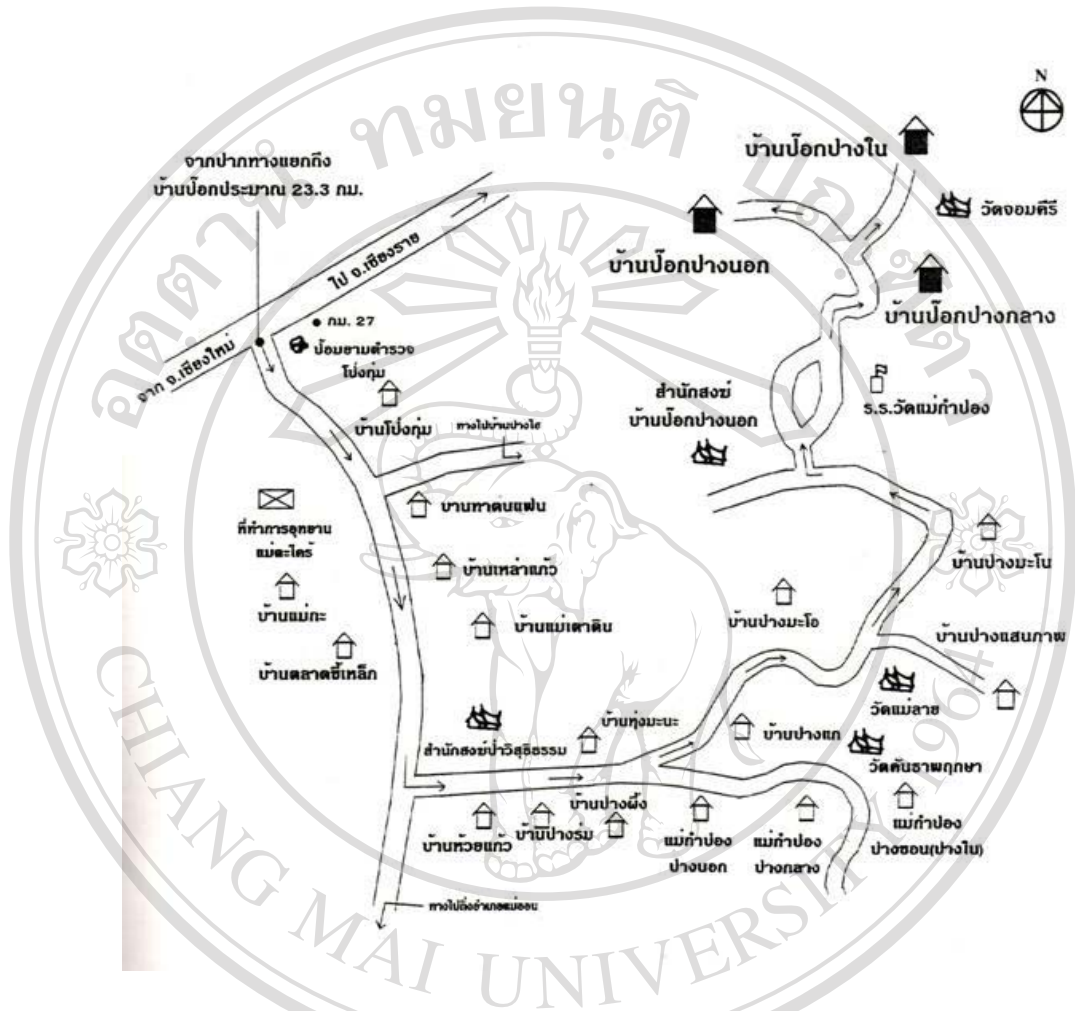
ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดกับเขตบ้านธารทองหมู่ที่ 8 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัด เชียงใหม่

จะสังเกตเห็นได้ว่า พื้นที่บ้านแม่กำปองนี้จะเป็นพื้นที่ด้านในสุดของตำบลห้วยแก้ว ซึ่งมีทางออกติดต่อทางเดียว คือ ด้านทิศตะวันออกติดกับ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งยังเป็น เส้นทางที่ลำบากต่อการเดินทาง ดังนั้น บ้านแม่กำปองจึงมีเส้นทางที่เข้าออกทางเดียวเป็นหลัก คือ ผ่านเส้นทางบ้านห้วยแก้ว และ บ้าน ธารทอง ดังนั้น แม้ว่าจะมีระยะทางที่ไม่ไกลตัวเมืองจาก เชียงใหม่มากนัก แต่ การพัฒนาความเจริญต่างๆก็อาจจะล่าช้าไปบ้าง เพราะต้องผ่านหมู่บ้านห้วย แก้ว หมู่บ้านธารทอง ซึ่งเป็นทางผ่านก่อนจะมาถึงหมู่บ้านแม่กำปอง จึงไม่ค่อยเกิดปัญหาจากการ บุกกรุกจากคนภายนอก

จากการสังเกตการณ์โดยภาพรวมแล้ว จุดเด่นของที่ตั้งอาณาเขตของพื้นที่บ้านแม่กำ ปอง จัดว่าเป็นพื้นที่ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และมีระยะทางไม่ ห่างไกลความเจริญมากนัก สามารถเดินทางเข้าถึงได้ง่าย แม้ว่าจะมีเส้นทางเข้าออกได้โดยสะดวก ได้ทางเส้นทางเดียว แต่ การเข้าออกได้เส้นทางเดียวก็ช่วยให้การควบคุมและปัญหาจากการบุกรุก ของบุคคลภายนอกมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์แบบยั่งยืน ซึ่งกำลังเป็นกระแสนิยมของการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในสังคมปัจจุบัน ส่วน จุดอ่อนของที่ตั้ง และอาณาเขตในพื้นที่นี้ ก็คือ เป็นพื้นที่ด้าน ในสุด ของ ตำบลห้วยแก้ว ดังนั้นการ พัฒนา หรือ การกระจายความเจริญ เช่น สาธารณูปโภค ถนนหนทาง จำเป็นต้องอาศัยบ้านห้วยแก้ว และบ้านธารทองที่เป็นเส้นทางผ่านเข้าหมู่บ้าน ก่อนจะมาถึง ดังนั้นจึงมีความล่าช้าไปบ้าง แต่ก็ได้ เป็นอุปสรรคมากนัก เพราะเส้นทางคมนาคม ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และ งบประมาณหมู่บ้านยังมีองค์กรภายนอกท้องถิ่นหลายส่วนซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

รูปที่ 4.1 ภาพแสดงที่ตั้งบ้านแม่กำปอง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

2) ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศบ้านแม่กำปอง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตภูเขาและเนินเขาที่มีลักษณะสูงชัน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นและดิบแล้งตามความสูงชันของพื้นที่ซ้อนทับกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทำให้มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด รวมทั้งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำลำธาร ซึ่งประชากรจะตั้งถิ่นฐานตามเนินเขาที่มีแม่น้ำลำธารไหลผ่าน โดยมีการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติโดยหน่วยงานของรัฐ และชุมชน ทำให้ทรัพยากรยังมีความสมบูรณ์และมีความสวยงาม เป็นภูมิประเทศที่มีความเหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยว

ลักษณะภูมิอากาศเนื่องจากเป็นพื้นที่สูงในหุบเขาทำให้สภาพอากาศมีแค่เพียง 2 ฤดู คือ ฤดูฝนกับฤดูหนาว พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับการเกษตร คือสวนเมี่ยง และ กาแฟ ซึ่งเป็นอาชีพหลัก ของชาวบ้าน อากาศโดยรวมมีสภาพเย็นสบายตลอดทั้งปี ในช่วงฤดูหนาวอุณหภูมิลดลงต่ำถึง 10 องศาเซลเซียส มีหมอกสวยงาม ลักษณะ โดยทั่วไปจึงเหมาะแก่การท่องเที่ยว

3) ประชากร (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553)

ประชากรบ้านแม่กำปอง ตั้งถิ่นฐานตามแบบ โบราณ คือมีลักษณะเป็นเครือญาติ ที่ตั้ง บ้านเรือนใกล้เคียงกัน อยู่ตามที่ราบเนินเขาใกล้แม่น้ำลำห้วยเป็นหย่อม หรือ กลุ่ม ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่าป้อก หรือ ปาง มีทั้งหมด 6 ปาง รวมทั้งหมด 122 หลังคาเรือน โดย จะเป็นชาวพื้นราบที่อพยพมาจาก อำเภอคอยสะเกิดเพื่อมาหาที่ทำกินและตั้งถิ่นฐานจากบ้านห้วยแก้ว บ้านธารทอง เรื่อยมาจนถึง บ้านแม่กำปอง เมื่อมาทำการเกษตรสวนเมี่ยง ได้กำไรดี ญาติพี่น้องจึงอพยพตามกันมา จึงทำให้ประชากรเพิ่มมากขึ้น แต่พื้นที่บ้านแม่กำปองเป็นพื้นที่ด้านในสุด จึงก่อตั้งได้ไม่นานเพียงแค่อีกกว่าปีเป็นรุ่นที่สองของช่วงอายุคน ดังนั้น จำนวนประชากรของแม่กำปองจึงมีจำนวนไม่มาก คือ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 331 คน เป็น ชาย 177 คน เป็นหญิง 154 คน

4) ประวัติการตั้งถิ่นฐานของบ้านแม่กำปอง

บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้านมีอายุประมาณ 100 กว่าปี ชาวบ้านที่เดินทางมาตั้งรกราก ส่วนใหญ่เดินทางจากอำเภอคอยสะเกิด โดยยึดการเก็บใบเมี่ยง (ใบชา) และยึดอาชีพการทำสวนเมี่ยงและกาแฟเป็นอาชีพหลักมาตลอดทุกวันนี้ อนึ่งภายในหมู่บ้านมีลำธารไหลผ่าน และมีต้นไม้ดอกสีแดงขึ้นบริเวณใกล้ลำห้วยตลอดแนว ชาวบ้านเรียกดอกไม้ชนิดนี้ว่า ต้นดอกกำปอง จึงนำมาเรียกชื่อหมู่บ้านว่า "แม่กำปอง" มีบรรยากาศที่หนาวเย็นตลอดทั้งปีและบนคอยในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิต่ำกว่า 10 องศา มีพืชพรรณป่าไม้เมืองหนาว กล้วยไม้พืชสมุนไพร สัตว์ป่าน้ำตกที่สวยงาม ดังนั้นสหกรณ์ไฟฟ้าโครงการหลวงแม่กำปองจำกัดร่วมกับชาวบ้านแม่กำปอง และชาวในตำบลห้วยแก้วจัดทำหมู่บ้านแม่กำปองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะทำให้สหกรณ์ฯ ชาวบ้าน และหมู่บ้านแม่กำปองมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง หลังจากได้ทดลองเปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งยังมีนายทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแนวผจญภัย จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวบ้านแม่กำปองอย่างไม่ขาดสาย

การทำเกษตรสวนเมี่ยงในพื้นที่นี้ไม่ต้องลงทุนด้วยตัวเงิน แต่ ใช้การลงทุนด้วยแรงงาน จึงสามารถสร้างรายได้ ได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการอพยพจากญาติพี่น้องจากคอยสะเกิดเข้า

มายังพื้นที่ตำบลห้วยแก้ว โดยตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ แต่เนื่องด้วยพื้นที่จำกัดของบ้านแม่กำปองที่อยู่ด้านในสุดของเส้นทาง อีกทั้งยังไม่มีเส้นทางเข้าออกที่สะดวก ดังนั้นชาวบ้านจึงตั้งถิ่นฐานที่บ้านห้วยแก้ว และบ้านธารทองมากกว่า ทำให้บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้านเล็กๆที่มีจำนวนประชากรไม่มากอาศัยอยู่ตามลำห้วยเป็นกลุ่มบ้านเรียกว่า ป๊อก หรือ ปาง

ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไปเรียบง่ายไม่แตกต่างจากสังคมพื้นราบมากนัก แต่มีลักษณะเด่นที่ยังคงอยู่ คือ มีลักษณะสัมพันธ์แบบเครือญาติที่แน่น จากดอยสะเก็ดด้วยกัน และด้วยระยะเวลาในการก่อตั้งหมู่บ้านเพียงร้อยกว่าปี ซึ่งเป็นเวลาของช่วงที่สองของอายุคนเท่านั้น ความใกล้ชิดของระบบความสัมพันธ์ในชุมชนจึงมีความแน่นแฟ้น และมีความสำคัญต่อการจัดการโครงสร้างต่างๆ ในชุมชน โดยจะเป็นลักษณะของเครือญาติที่คอยให้ความช่วยเหลือกันจนเป็นลักษณะเด่นของชุมชน ประกอบกับโครงสร้างทางสังคมที่มีประชากรไม่มากนัก ทำให้ง่ายต่อการควบคุมให้อยู่ในแบบแผนวัฒนธรรมชุมชน โดยยังไม่ต้องมีกฎเกณฑ์จากสังคมภายนอกมาบังคับใช้ ในด้านความเชื่อชาวบ้านในบ้านแม่กำปองนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งในหมู่บ้านมีศูนย์รวมจิตใจเพียงแห่งเดียวคือ วัด คันทาพฤกษา ทำให้วัด และพระสงฆ์มีความสำคัญในการดำเนินกิจการงานต่างๆ ของชุมชนทั้งสถานที่การดำเนินงาน และการจูงใจในการดำเนินกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นประเพณี งานบุญ หรือกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน ทำให้กิจการงานต่างๆ ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านมาด้วยดีตลอด

การดูแลกิจการงานต่างๆ ของชุมชน เริ่มแรกเดิมที่จะให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนเป็นหลัก ทั้งการจัดการชุมชน และการจัดการผลประโยชน์ต่างๆ หรือการแก้ไขปัญหาการขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการก็ตาม ซึ่งชาวบ้านเห็นว่ามีคุณธรรมและเป็นที่ยอมรับแล้ว แต่ต่อมาบทบาทขององค์กรภายนอกชุมชน เข้ามามีส่วนในการจัดการชุมชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยจัดการต้นน้ำแม่ออน-แม่ลาย โครงการหลวง การส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ฯลฯ ทำให้การจัดการชุมชนมีรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการภายใต้กลุ่มสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำของชุมชน ที่มีกฎระเบียบชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังให้อำนาจและความสำคัญอยู่ที่ผู้นำชุมชนในการดูแล การจัดการภายใต้ระบบสหกรณ์ของชุมชน ได้รับการส่งเสริม และพัฒนาจนสามารถจัดการดูแลในหลายๆ เรื่องของชุมชน ตัวอย่าง เช่น สาธารณูปโภค ของชุมชน สวัสดิการชุมชน รวมทั้งความพยายามในการจัดการทรัพยากรในชุมชนในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนอีกด้วย

5) ลักษณะทางเศรษฐกิจ (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553)

อาชีพหลัก	คือ เกษตรกรรม การทำสวนเมี่ยง ใบชา และสวนกาแฟ		
	(1) ทำสวนเมี่ยง	จำนวน	50 ครัวเรือน
	(2) ค้าขาย	จำนวน	5 ครัวเรือน

อาชีพรอง คือ การให้บริการอุตสาหกรรมในครัวเรือน

	(1) ทำสวนกาแฟ	จำนวน	70 ครัวเรือน
	(2) บริการบ้านพักโฮมสเตย์	จำนวน	20 ครัวเรือน
	(3) ทำหมอนสมุนไพร	จำนวน	30 ครัวเรือน
	(4) เย็บผ้า	จำนวน	1 ครัวเรือน
	(5) นวดแผนไทย	จำนวน	10 ครัวเรือน
	(6) ผึ่งโก๋รึน	จำนวน	12 ครัวเรือน

ชาวบ้านแม่กำปอง 100% มีชีพออยู่ในภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพทำสวนเมี่ยงเป็นอาชีพหลัก เพราะมีสภาพภูมิประเทศ สภาพอากาศที่เหมาะสม ลักษณะการลงทุนนั้นการทำสวนเมี่ยงไม่ต้องลงทุนเป็นตัวเงิน แต่จะลงทุนเป็นแรงงานทั้งหมด ส่วนสวนกาแฟนั้น ต้องลงทุนเป็นต้นกล้า และปุ๋ยกับแรงงานด้วย ซึ่งมีหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนคือ หน่วยงานโครงการหลวง ส่วนรายได้เสริมอื่นๆ คือ การปลูกกล้วย กะทกรก การเก็บของป่า ตลอดจนการแปรรูปต่างๆ เช่น ทำกล้วยตาก กล้วยฉาบ มันฉาบ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีอาชีพเสริมต่างๆอีกมากนั่นก็คือ รับจ้างทั่วไป การให้เช่าที่พักแบบ Home stay การเป็นผู้นำเที่ยว การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายในชุมชนตนเอง และชุมชนข้างเคียง และรับจ้างทั่วไป ทำให้มีรายได้ประชากรเฉลี่ยประมาณ 441,221.31 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งทำให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และการเก็บออม

6) ผลิภัณฑ์ของชุมชน (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553)

ชาวบ้านแม่กำปองมีผลิภัณฑ์ในชุมชน ได้แก่

(1) หมอนสมุนไพรใบชา เป็นผลิภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้นำวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ คือ ใบชา(เมี่ยง)ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ มาอบเป็นสมุนไพร เพื่อทำเป็นผลิภัณฑ์หมอนใบชารูปแบบต่าง ๆ มีคุณสมบัติช่วยผ่อนคลาย ทำให้รู้สึกสดชื่น ช่วยดับกลิ่นอับ และมีกลิ่นหอมอย่างธรรมชาติ

(2) กลุ่มแปรรูปกาแฟอราบิก้า เป็นผลิภัณฑ์แปรรูปกาแฟพันธุ์อราบิก้าโด ยัดเม็ดสดกาแฟสดจำหน่ายเป็นกาแฟสดคั่วบดให้มีกลิ่นหอม ได้รสกาแฟอราบิก้าแท้ 100 %

(3) การจักสานไม้ไผ่ ทำเป็นผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิด ตามภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ตะกร้า หมวก และทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ (โต๊ะ เก้าอี้) ต่าง ๆ ที่มีความสวยงามปราณีต

(4) ไม้ดอกไม้ประดับ เช่น ดอกเอื้องดิน ดอกกล้วยไม้ นานาชนิด และนานาพันธุ์

(5) สมุนไพรพื้นบ้าน (ยาเมือง) ลูกประคบ และน้ำผึ้งธรรมชาติ

(6) บริการนวดแผนโบราณ

ปัญหาในปัจจุบัน เท่าที่สังเกตเห็นได้ คือ เรื่องราคาของผลผลิต เมื่อเทียบกับ ต้นทุน แรงงานที่ลงทุนไปนับว่ายังไม่คุ้มทุน เพราะการกำหนดราคาขึ้น กับ พ่อค้าคนกลาง และจำนวน ผู้บริโภค เมียงก็ลดลง ด้วย ตลอดจน การเจริญของไฟฟ้า ถนนหนทาง ที่ดีขึ้น ด้วยความต้องการ บริโภคเครื่องอำนวยความสะดวก สินค้าฟุ่มเฟือยของชาวบ้านมีเพิ่มมากขึ้นมากด้วย และยังคงส่ง บุตรหลานเข้ามาเรียนที่ในตัวเมืองเชียงใหม่ ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น รายรับไม่พอกับรายจ่าย ทำให้มีการกู้ยืม และเพิ่มหนี้สิน เป็นเงาตามตัว อีกด้วย

7) ลักษณะทางสังคม และ วัฒนธรรม

(1) การศึกษา เดิมที่หมู่บ้านแม่กำปองมีโรงเรียนประถมศึกษาเพียง 1 แห่ง เป็น การศึกษาในระบบเปิด ทำการสอนตั้งแต่ชั้น อนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันนี้โรงเรียน ได้ปิดตัวลงแล้ว เนื่องจาก มีนักเรียนจำนวนน้อยมาก ชาวบ้านจึง ต้องส่งบุตรหลาน ไปเรียนที่ โรงเรียน ห้วยแก้วแทน โดยจะมีรถรับส่งนักเรียนคอยไปรับไปส่ง

(2) การสาธารณสุข และ สาธารณูปโภค การพัฒนาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านแม่ กำปอง นับว่ามีการพัฒนาสาธารณสุข และสาธารณูปโภคได้เร็วมากหลังจากมีหน่วยงานราชการ หลายหน่วยงานให้การส่งเสริมในหมู่บ้านแม่กำปอง มีสถานีอนามัย และ มีอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อ ส ม.) คอยดูแล รวมทั้งมีกลุ่มสมุนไพร (หมอเมือง) ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้รับการสนับสนุนจากชมรมสมุนไพรเชียงใหม่ ที่สามารถรักษาโรคเล็กๆน้อยๆได้ ซึ่งจาก การสังเกตการณ์พบว่า กลุ่ม อาสาสมัคร และกลุ่มสมุนไพรของบ้านแม่กำปอง มีความเข้มแข็ง สามารถ ดำเนินการได้เป็น อย่างดี ทำให้เกิดการรวมตัว ไม่เพียงแต่กิจกรรมของกลุ่มตนเองเท่านั้น แต่ ยังรวมไปถึงความสามัคคีในกิจกรรมอื่นๆด้วย ส่วนในด้านสาธารณูปโภค ได้มีการใช้พลังงาน ไฟฟ้าพลังน้ำเป็นกระแสแจกจ่ายไฟฟ้าให้แก่ทุกครัวเรือน ซึ่งตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์พลังน้ำ เพื่อ จัดการบริหาร มีการใช้น้ำประปาภูเขาใช้ทั่วทั้งหมู่บ้าน มีการสร้างเตาเผาขยะประจำบางบ้านต่างๆ และมีการรณรงค์ให้ทุกครัวเรือนมีส่วนร่วมใช้ทุกหลังคาเรือน ซึ่งถือว่ามี การร่วมมือจากภายนอกเป็น อย่างดี ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว

(3) **วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ความเคารพนับถือ** ชาวบ้านทุกคนนับถือศาสนาพุทธส่วนใหญ่เชื่อในการเวียนว่ายตายเกิด โดยเชื่อว่าการทำบุญ การประกอบพิธีกรรมต่างๆ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ให้สังคมในช่วงที่ตนมีชีวิตอยู่ จะส่งผลให้ตนเองได้รับความสุข ความสบาย มั่งมีทรัพย์สินเงินทองในชาติหน้า ประกอบกับสังคมมีลักษณะเป็นสังคมชนบท ชาวบ้านเป็นชาวพื้นเมือง ไม่มีชาวเขาเจ็บบน จึงมีวิถีความเป็นอยู่แบบชาวเหนือ มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ ทำให้ยังคงมีประเพณีสงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ พิธีงานบุญต่างๆ พิธีขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน การทำบุญงานศพ รวมทั้งประเพณีวันสำคัญทางศาสนา การถวายทาน ดันเงินเดือนยี่เป็ง ทานสลากภัต การทอดผ้าป่า ถวายผ้ากฐิน และ งานปอยหลวงต่างๆ ส่วนในเรื่องในการเคารพนับถือ ยังเป็นระบบอาวุโส คือผู้น้อยจะนับถือผู้ใหญ่ และ ทุกคนจะนับถือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว สังกัดได้จากวันสำคัญต่างๆ เช่น วันปีใหม่เมือง วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ลูกหลานก็จะพากันไปทำบุญถวายทานไปให้ดวงวิญญาณของ บรรพบุรุษของตนเอง นอกจากนี้ยังให้ความนับถือกับผู้นำชุมชน เช่น พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู อาจารย์ในท้องถิ่น

ชุมชนแม่กำปองเป็นชุมชนที่เล็กๆ ประชากรส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ รู้จักและคุ้นเคยกันดี ทำให้การดำเนินการะกิจการทำงานสำคัญต่างๆ ในชุมชนเป็นไปด้วยดีตลอด โดยมีศาสนาพุทธเป็นที่รวมจิตใจแต่ปัญหาสำคัญคือ ความเจริญด้านวัตถุ ที่ขยายตัวเข้ามาในชุมชน ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในเมือง ทำให้เกิดมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีงามของวัยรุ่นตามมาอีกด้วย อีกทั้งการศึกษาต่อดังกล่าวทำให้เกิดสภาวะการละทิ้งอาชีพดั้งเดิมของชุมชนเคลื่อนย้ายสู่อาชีพใหม่ ทำให้ภายในชุมชนของแรงงานผู้สืบทอดอาชีพและประเพณี วัฒนธรรมต่าง ของชุมชนอีกด้วย

8) ลักษณะ การเมืองการปกครองท้องถิ่น

(1) **การปกครองในชุมชน** เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานในชุมชนมีลักษณะเป็นกลุ่มบ้าน (ปาง) ดังนั้นจึงมีการปกครองโดยผู้ใหญ่บ้าน คือ นายพรหมมินทร์ พวงมาลา กำกับดูแลความเรียบร้อย เป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้านทั้งหมด และมีตัวแทนเป็นหัวหน้ากลุ่ม บ้านละ 1 คน คอยจัดการ บริหารกันเอง รวมทั้งเป็นตัวแทนประสานงาน ร่วมกับตัวแทนสมาชิกองค์กรส่วนตำบล พระสงฆ์ ให้ การสนับสนุน

(2) **ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน** มีระบบความสัมพันธ์ แบบดั้งเดิม กล่าวคือ ยังใช้ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และระบบอุปถัมภ์ เพราะเป็นชุมชน ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานมาอยู่ด้วยกัน ซึ่งมีความช่วยเหลือกันแบบในเครือญาติตามปกติ ในส่วนของความสัมพันธ์ในกลุ่มชุมชนนั้น เป็นลักษณะของกลุ่มชุมชนที่ช่วยเหลือกัน คือ มีการจัดตั้งกลุ่ม

ต่างๆภายในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอาชีพหวังผลทางเศรษฐกิจ กลุ่มอายุหวังผลทางสังคม วัฒนธรรมหรือกลุ่มทางสังคมอื่นๆแต่ก็ยังใช้ระบบเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(3) การจัดการด้านความสัมพันธ์ และการจัดการกลุ่ม ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ที่ชี้แนะให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ และเปิดโอกาสให้ผู้สนใจมีการรวมกลุ่มกันให้มีการคัดเลือกประธานกลุ่ม และตำแหน่งต่างๆของแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆของกลุ่มต่อไป โดยมีผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ ครูอาจารย์ เป็นผู้ให้ความสนับสนุน มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การพัฒนาบุคคล ให้ชาวบ้านมีความรับผิดชอบ และมีความสละการทำงานในชุมชนให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆได้มีโอกาสได้ต่อรองขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกชุมชน ได้ดีขึ้น รวมทั้งมีรายได้มาพัฒนาครอบครัวตนเอง และชุมชน ด้วยปัญหาที่สำคัญของการรวมกลุ่ม จัดกิจกรรมเหล่านี้คือ สมาชิกยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร โดยมีการมองเห็นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และการจัดระบบกลุ่มภายในยังไม่เป็นกฎระเบียบเรียบร้อย เพราะสมาชิกยังไม่เห็นความสำคัญมากนัก การดำเนินกิจกรรมจึงไม่ค่อยมีกิจกรรมขาดการต่อเนื่อง ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ชุมชน ในหมู่บ้านแม่กำปองได้ ช่วยกำหนด กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ ของชุมชน หลากๆ ประการ (พรหมมินทร์ พวงมาลา และคณะ, 2545, หน้า 5) กล่าวคือ

(3.1) การลงแขกช่วยเหลือการงานที่เป็นสาธารณะของหมู่บ้าน ทุกหลังคาเรือนต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องมาช่วยกันทำงาน ให้แก่งานสาธารณะให้แก่หมู่บ้าน หากไม่มาต้องถูกปรับ หรือ งดให้ความช่วยเหลือใดๆ แก่ ผู้นั้น

(3.2) สมาชิกผู้ใช้ไฟฟ้าพลังน้ำ ต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์ ผู้ใช้ไฟฟ้า ทุกหลังคาเรือนและมีหน้าที่ช่วยกันทะนุบำรุงดูแลรักษา อย่างสม่ำเสมอ

(3.3) การใช้ประโยชน์ จากป่าไม้ในป่า ไม่มีการเลื่อยไม้ขาย การเลื่อยไม้เพื่อสร้างบ้านของตนเอง จะต้องได้รับอนุญาต จากกรรมการ ของหมู่บ้านก่อน เท่านั้น และ ไม่อนุญาตให้สร้างบ้านจำหน่าย

(3.4) พุทธศาสนาเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกหลังคาเรือน ที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงรักษา

(4) การจัดการความขัดแย้งของชุมชน เนื่องจากหมู่บ้านแม่กำปอง มีการอพยพย้ายถิ่นฐาน มาจากเครือข่ายติดกัน ดังนั้น จึงไม่ค่อยมีความขัดแย้ง กันมากเท่าไร ความขัดแย้งกันภายในชุมชนเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ หรือเป็นคดี ทาง แพ่ง ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลหรือไกล่เกลี่ย หากไม่ยอมความกัน หรือ เป็นคดีอาญาที่ร้ายแรง ก็จะส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการตาม

กฎหมาย แต่ถ้าหากเป็นการประพาศที่ผิดระเบียบข้อกำหนดของหมู่บ้านก็ต้องถูกลงโทษตามข้อตกลงของเรื่องนั้นๆ

9) แหล่งท่องเที่ยว (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553)

บ้านแม่กำปองมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนดังนี้

- (1) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน เช่น การทำสวนเมือง การทำสมุนไพร เมือง การทำสวนกาแฟ และการทำหมอนสมุนไพร
- (2) การท่องเที่ยวชมธรรมชาติตามเส้นทางเดินป่า เที่ยวชมการทำสวนเมือง การทำสวนกาแฟ การเที่ยวน้ำตกแม่กำปอง และการเที่ยวชมแมกไม้หายากพันธุ์
- (3) การท่องเที่ยวชมทิวทัศน์ “บนยอดดอยม่อนล้าน” ชมดอกซากุระเมืองไทย (ดอกพญาเสือโคร่ง) บานสพรั่งอยู่บนยอดดอยม่อนล้าน ช่วงประมาณเดือนธันวาคม ของทุกปี
- (4) การบริการโฮมสเตย์ (Flight of the Gibbon) ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ขอความ สนุกโลดโผน ความตื่นเต้น

10) ทรัพยากรทางธรรมชาติ

- (1) ดอยม่อนล้าน: ดอยที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,700 เมตร เป็นเส้นทางเดินทิวป่า สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการเดินป่า เนื่องจากป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ อากาศเย็นสบายตลอดปี
- (2) ดอกเอื้องดิน: เป็นดอกกล้วยไม้ชนิดหนึ่ง ที่มีความสวยงาม มีราคา และในระยะเวลา 1 ปี จะออกดอกเบ่งบานสวยงาม 1 ครั้ง นานประมาณ 2 เดือน
- (3) ดอกกำปอง: เป็นดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของบ้านแม่กำปอง
- (4) น้ำตกแม่กำปอง: เป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม ตกลดหลั่นลงมาถึง 7 ชั้น น้ำใสสะอาด ระยะทางห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

11) ทรัพยากรทางวัฒนธรรม

คือวัด คันทาพุทธา ตั้งอยู่หมู่บ้านแม่กำปอง เป็นวัดที่เก่าแก่ และมีแห่งเดียวของหมู่บ้าน ปัจจุบันมีสภาพที่ทรุดโทรม แต่ทางหมู่บ้านก็มีการบูรณะ ซ่อมแซม ซึ่งถือว่าเป็นโบราณสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน และได้สร้างใหม่อีก 1 หลัง แต่ยังคงอนุรักษ์หลังเดิมคงไว้เป็นศาสนา สถานที่สำคัญ

12) รางวัลแห่งความภาคภูมิใจของบ้านแม่กำปอง (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553)

- (1) รางวัลชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้านเฮฮาเข้าใจเอ็ดส์ ปี 2539 จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
- (2) รางวัลชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้านดีเด่น โครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ออน ปี 2540
- (3) โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวและ โฮมสเตย์ แม่กำปองได้รับการคัดสรร เป็นโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2544 จากกรมส่งเสริมสหกรณ์
- (4) ได้รับรางวัล “ตำบลเขียวจี” ตามโครงการประกวดหมู่บ้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2545 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- (5) รางวัลผลงานวิจัยเด่น สกว. ประจำปี 2548 ชื่อผลงาน โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนบ้านแม่กำปอง
- (6) รางวัลชนะเลิศ โครงการหมู่บ้านสะอาดในพื้นที่โครงการหลวง ปี 2548 จากมูลนิธิโครงการหลวง
- (7) รางวัลหมู่บ้าน OVC : OTOP Village Champion ปี 2549 จากกรมการพัฒนาชุมชน
- (8) รางวัลโครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวด้าน Hospitality Management จากกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ปี 2550
- (9) รางวัลชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวในโครงการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ.2550 เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
- (10) ได้รับรางวัลด้าน โครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวด้าน HOSITALITY MANAGEMENT วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2550
- (11) ได้ผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ (Home Stay) ปีพ.ศ. 2547 – 2549 - 2551 ติดต่อกัน รวม 3 ปีซ้อน จากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (สพท.) กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา
- (12) ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ “หมู่บ้านเป็นสุข อย่างพอเพียง ” จากสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2552

นอกจากนี้แล้ว ปัจจุบันบ้านแม่กำปองยังมีการบริการกิจกรรมการโหนสลิง (Fight Of The Gibbon) ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการผจญภัย โลดโผน ตื่นเต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้

เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน และชุมชน เป็นอย่างมาก

4.2 วิธีการจัดการภายในชุมชนในแต่ละด้าน ของชุมชนบ้านแม่กำปอง

1) ด้านเศรษฐกิจชุมชน

บ้านแม่กำปอง ได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน โดยเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส เช่นการส่งเสริมให้ปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน เช่นกลุ่มหมอนสมุนไพร ไพรไบช ๑ กลุ่มอาชีพจักสานไม้ไผ่ของผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน รวมทั้งการสนับสนุนให้กลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน เช่น การส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์ เป็นแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีเงินเหลือเก็บไว้เป็นเงินออม โดยการสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ทำให้ครัวเรือนมีเงินเพิ่มขึ้น ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านแม่กำปอง มีสมาชิก 173 ราย รวมเงินสัจจะ 1,063,912 บาท

2) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน

บ้านแม่กำปอง เป็นหมู่บ้านที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ คนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสู่ความยั่งยืน จึงมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และได้มีการร่วมกำหนด กฎ/ระเบียบของชุมชน และระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยมีกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม เช่น การรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสิ่งแวดล้อม และหมู่บ้านได้กำหนด กฎ/ระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน และมีการบังคับให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม รวมทั้งร่วมกันเฝ้าระวังมิให้มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรให้มิใช้ได้อย่างยั่งยืน เช่นการจัดทำแนวกันไฟ การอบรมการจำกัดขยะอย่างเป็นระบบ การปลูกป่าทดแทน ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว รวมถึงได้มีการกำหนดแผนงาน/กิจกรรม/โครงการในแผนชุมชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บรรจุไว้ในแผนชุมชน

3) ด้านสุขภาพอนามัย

- (1) มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านการดูแลและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนและนำไปสู่การปฏิบัติ ก่อประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน
- (2) ทุกครัวเรือนได้รับการบริการด้านสุขภาพพื้นฐาน จากสถานีอนามัยตำบล โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นตัวแทนชุมชนที่มีหน้าที่ดูแลและบริการด้านสุขภาพพื้นฐาน และมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน จำนวน 1 แห่ง
- (3) มีการร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ ปัญหาจากตัวชี้วัดที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ด้านสุขภาพอนามัย และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา แล้วบรรจุแผนงานไว้ในแผนชุมชนของหมู่บ้าน
- (4) มีการออกหน่วยบริการด้านตรวจสุขภาพของคนในชุมชน เช่นการวัดความดันโลหิตให้แก่คนสูงอายุ การตรวจสุขภาพทั่วไป ของอสม.ร่วมกับสถานีอนามัยตำบลห้วยแก้ว เป็นประจำมีการณรงค์ให้คนได้ตระหนักในการเสริมสร้างสุขภาพของตนเอง ให้มีสุขภาพที่แข็งแรง เพื่อลดค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาล

4) ด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี

การนับถือศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ชาวบ้านแม่กำปองทุกคนนับถือศาสนาพุทธ มีการใช้ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน โดยใช้ประเพณีของท้องถิ่นของตนเอง โดยการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด สร้างนิสัยผูกมัดเชื่อมโยงชุมชน ประกอบกับความเป็นเอกลักษณ์ และมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท และคนในหมู่บ้านช่วยกันดำรงรักษา และสืบทอด เช่นพิธีทำบายศรีสู่ขวัญ การละเล่นดนตรีพื้นเมือง “ชะลื้อ ซอ ซึง” ซึ่งเป็นกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของชุมชน และเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของบ้านแม่กำปอง

นอกจากนี้แล้วการรวมกลุ่มต่างๆของคนในบ้านแม่กำปอง เกิดขึ้นจากความเข้มแข็งของชุมชน กลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคมที่สามารถขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือคนยากจนคนด้อยโอกาส ในลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร โดยการจัดสรรส่วนของผลประโยชน์หรือกำไรเพื่อเป็นสวัสดิการให้คนในชุมชน และการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

5) การพัฒนาคนในชุมชน

บ้านแม่กำปอง ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจัดตั้งศูนย์เรียนชุมชน จำนวน 1 แห่ง เพื่อแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสืบเพื่อแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในอดีตนำมาปรับ/ประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในอนาคต รวมทั้ง

ได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านการน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา เป็นรากฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการทำเหมือง การทำหมอนสมุนไพรโบราณ การทำยาสมุนไพรรักษาโรค ให้แก่คนรุ่นหลังมิให้มีการสูญหายแล้วสามารถบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่ได้

สำหรับด้านการพัฒนาผู้นำ/สมาชิกในชุมชนนั้น บ้านแม่กำปองได้เน้นการพัฒนาคนที่เริ่มจากผู้นำก่อน โดยการส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม/กลุ่มองค์กรชุมชนได้พัฒนาตนเอง และสมัครเข้าระบบมาตรฐานงานชุมชน(มชช.) เพื่อให้ผู้นำที่มีกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยการใช้กระบวนการแผนชุมชนผ่านเวทีแลกเปลี่ยน ระหว่างผู้นำ และสมาชิกในชุมชน และศูนย์เรียนรู้ชุมชน

6) การบริหารจัดการชุมชน

- (1) มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท เช่น ข้อมูล จปฐ./กชช.2ค. เป็นประจำทุกปี
- (2) มีการมาวิเคราะห์หาสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา ในตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ.
- (3) มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศประจำหมู่บ้านภายในศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- (4) มีการนำผลข้อมูล จปฐ./กชช.2ค.มาวิเคราะห์ และนำสู่การวางแผน ตัดสินใจ ผู้ประกอบการแก้ไขปัญหา และบรรจุลงในแผนชุมชนของหมู่บ้าน
- (5) มีกระบวนการปรับปรุงคุณภาพแผนชุมชน กล่าวคือ การจัดทำแผนชุมชนบ้านแม่กำปอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในหมู่บ้าน โดยเริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึก ในการร่วมกันคิด ร่วมกันเรียนรู้/วิเคราะห์ เพื่อให้รู้และเข้าใจตนเอง โดยใช้กระบวนการชุมชนคือการสำรวจข้อมูลปัญหาและศักยภาพของชุมชน การวิเคราะห์สาเหตุ /แนวทางแก้ไข แล้วกำหนดอนาคต และทิศทางการพัฒนาตนเอง หมู่บ้านและชุมชนในลักษณะจากชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน
- (6) มีการณรงค์ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง เช่นมีการจัดเวทีประชาสัมพันธ์ การเลือกตั้ง รมรณรงค์ให้คนที่มิสิทธิเลือกตั้งออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยกำหนดเป้าหมายการลดบัตรเสีย และ การเพิ่มยอดจำนวนคนที่ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งให้เพิ่มมากขึ้น

(7) มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย, การเมืองแบบพลเมือง หรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การปกครอง

7) ด้านความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

บ้านแม่กำปอง เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เรียกว่า “ชุมชนแห่งการท่องเที่ยว” ดังนั้น การเสริมสร้างมาตรการด้านความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งเป็นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว จึงถือเป็นนโยบายด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคมของบ้านแม่กำปองที่ให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เพราะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเป็นอันดับแรก โดยกำหนดมาตรการด้านความมั่นคง และปลอดภัยในทรัพย์สิน ดังนี้

(1) การฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และยั่งยืนที่สามารถเชื่อมโยงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน

(2) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนน่าอยู่ ที่มีความปลอดภัย 5 ด้าน (ชุมชน 5 ปลอดภัย) ได้แก่

- (2.1) ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
- (2.2) ปลอดภัยจากอบายมุข
- (2.3) ปลอดภัยการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง
- (2.4) ปลอดภัยมลภาวะเป็นพิษ
- (2.5) ปลอดภัยยาเสพติด

4.3 แนวทางการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจด้วยองค์กรชุมชนและธุรกิจชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง จากปัญหาต่างๆภายในชุมชน

ในการดำเนินกิจกรรมการจัดการ และการรับมือกับปัญหาต่างๆ สามารถวิเคราะห์เหตุผล 2 เหตุผลหลักๆคือ

ประการแรก เป็นประเด็นวิธีการหรือแนวทางในการจัดการ จากการที่ชุมชนบ้านแม่กำปอง เดิมทีก่อนมีแนวทางการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ทั่วไป ชาวบ้านมีอาชีพหลักแค่เพียงการเก็บใบเมี่ยงขาย สภาพความเป็นอยู่ อยู่แบบพอมีพอกิน ชาวบ้านไม่มีเงินออม สภาพแวดล้อมต่างๆยังไม่มีการพัฒนา และยังไม่เจริญ ถนนหนทางเดินทางยากลำบาก ชาวบ้านส่วนใหญ่อยากมีอาชีพ

เสริม เนื่องจากต้องส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในเมือง จึงจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก รวมถึงเกิดปัญหาสังคมต่างๆที่มีอีกด้วย ในขณะนั้น ผู้นำชุมชนหมู่บ้านแม่กำปองได้มีข้อเสนอเพื่อปรับวิถีชีวิตให้เป็นโอกาสหลายแนวทาง ได้มีข้อเสนอให้ใช้แนวทางเศรษฐกิจชุมชนธุรกิจชุมชนภายในชุมชน ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนหรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมตลอดถึงการเสนอแนะให้ใช้แนวทางประชามตแต่ละระดับหมู่บ้าน เพื่อสนับสนุนต่อรองกับรัฐของการเมืองภาคประชาชน เป็นต้น

ประการที่สอง เป็นประเด็นทางเศรษฐกิจ และฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม โดยการเก็บใบเมี่ยงและปลูก กาแฟ ขาย หรือนำมาแปรรูปเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาเป็น 100 ปี แต่ภายหลังเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงนั้น หมู่บ้านแม่กำปองได้รับผลกระทบในเรื่องราคาของผลผลิต เนื่องจาก เมื่อเทียบกับต้นทุนแรงงานที่ลงทุนไปนับว่ายังไม่คุ้มทุน เพราะการกำหนดราคาขึ้นกับพ่อค้าคนกลาง และที่สำคัญจำนวนผู้บริโภคเมี่ยงก็ลดลง ด้วย อันเนื่องมาจากการเจริญของไฟฟ้า ถนนหนทางที่ดีขึ้นด้วย ความต้องการบริโภคเครื่องอำนวยความสะดวกสินค้าฟุ่มเฟือยของชาวบ้านมีเพิ่มมากขึ้นด้วย และยังคงส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนที่ ในตัวเมืองเชียงใหม่ ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น รายรับไม่พอกับรายจ่าย ทำให้มีการกู้ยืม และเพิ่มหนี้สิน เป็นเงาตามตัวอีกด้วย จากปัญหาที่กล่าวมานั้น ผู้นำชุมชนหมู่บ้านแม่กำปองคือ นายพรหมินทร์ พวงมาลา ได้มีข้อเสนอให้ใช้แนวทางเศรษฐกิจชุมชนธุรกิจชุมชน ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การมีวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง โดยใช้วัฒนธรรมชุมชนหรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการรับมือกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และสามารถฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจให้ดีขึ้น อีกทั้งยังกล่าวถึงปัจจัยสำคัญ 5 ข้อ ของนายพรหมินทร์ พวงมาลา ที่ทำให้ชุมชนบ้านแม่กำปองเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและ พัฒนาอีกด้วย

1) แนวทางเศรษฐกิจชุมชนธุรกิจชุมชนภายในชุมชน

ชาวบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่ อาชีพอยู่ในภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนเมี่ยง และ สวนกาแฟเป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็น อาชีพเสริม เพราะมีสภาพภูมิประเทศสภาพอากาศที่เหมาะสม ลักษณะการลงทุนนั้นการทำสวนเมี่ยงไม่ต้องลงทุนเป็นตัวเงิน แต่จะลงทุนเป็นแรงงานทั้งหมด ส่วนสวนกาแฟนั้น ต้องลงทุนเป็นต้นกล้าและปุ๋ยกับแรงงานด้วย ซึ่งมีหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนคือ หน่วยงานโครงการหลวง ส่วนรายได้เสริมอื่นๆ คือ การปลูก กล้วย กะทกรก การเก็บ ของ ป่า ตลอดจน การแปรรูปต่างๆเป็นสินค้าของฝากของหมู่บ้านแม่กำปอง เช่น ทำกล้วยตาก กล้วยฉาบ มันฉาบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม ผู้ที่ให้บริการที่พักโฮมสเตย์ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปองมีทั้ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชม

ได้ เช่น น้ำตกแม่กำปอง ผาน้ำลอด สวนหินงาม อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณหมู่บ้านใกล้เคียง ที่นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมได้ในขณะที่เดินทางมา บ้านแม่กำปองมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายหลายแห่ง คือ สำนักสงฆ์ป่าวิสุทธิธรรม สวนหินงาม หินมหัศจรรย์ น้ำตกธารทอง โครงการหลวงตีนตก ผาน้ำลอด โครงการพลังงานน้ำตามพระราชดำริ จึงทำให้หมู่บ้านกำปองมีนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี ชาวบ้านมีรายได้จากการทำธุรกิจชุมชนมากมาย และยังมีธุรกิจที่กำลังเป็นที่นิยมในขณะนี้คือ อาชีพบริการนวดแผนโบราณ ซึ่ง นักท่องเที่ยว จะมีทั้งคนไทย และคนต่างชาติ และยังมีอาชีพ ทำหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายในชุมชนตนเอง และชุมชนข้างเคียง ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งทำให้เพียงพอต่อการดำรงชีพอีกด้วย

2) แนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนแม่กำปอง

แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง สามารถ แบ่งแยก ได้เป็น 2 ประเภท 1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สภาพธรรมชาติที่น่าสนใจของแม่กำปองมีหลายแห่ง เนื่องจากหมู่บ้านมีเนื้อที่ 3,500 ไร่ สภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และทิวเขา สลับซับซ้อน ซึ่งมีทิวทัศน์สวยงาม มีอากาศหนาวเย็นอุณหภูมิเฉลี่ย 18 องศาเซลเซียส ตลอดทั้งปี ทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายหลายแห่งทั้งในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง (สมศักดิ์ เตชะเอราวัณ, 2544:45- 46) อาทิเช่น

- น้ำตกแม่กำปอง เป็นน้ำตกสูง 7 ชั้น เป็นระยะทาง 100 เมตร เกิดจากลำน้ำหากไม้ไหลลง แต่ละชั้นสวยงามแตกต่างกันไป

- ผาน้ำลอด เป็นความแปลกของธรรมชาติ ที่ลำธารแม่กำปองไหลลอดผ่านก้อนหินผาใหญ่หายไปด้านหนึ่งและไหลอีกด้านหนึ่ง สวยงามอัศจรรย์ อยู่ที่กิโลเมตรที่ 46

- สวนหินงาม อยู่ห่างจากผาน้ำลอด ประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นบริเวณที่มีลานหินจำนวนมาก อยู่ระกระกะ คล้ายเป็นสวายหิน เป็นปรากฏการณ์ที่สวายงาม

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และ ประเพณีของชุมชน การศึกษาวิถีชีวิตของชาวเหนือของบ้านแม่กำปองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นคือ ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองของชาวเหนือ การทำไร่ สวนเมี่ยง ชา กาแฟ ของชาวบ้าน ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จะทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ

โบราณสถาน ได้แก่ วัดแม่ คันทาพุก ษา ซึ่งมีวิหารที่ทำด้วยไม้สักเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาอายุร่วม 50 ปี และมีโบสถ์ไม้สักกลางน้ำ อันเป็นแนวคิดแบบล้านนา ส่วนประเพณี และเทศกาลในหมู่บ้าน ได้แก่ พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีทำบุญตักบาตร วันลอยกระทงหรือพิธีเป็ง วันสงกรานต์ วันบวชพระ การแต่งงานที่มีการละเล่นของท้องถิ่น ได้แก่ การฟ้อนต่างๆ ดนตรีพื้นบ้าน ได้แก่ ชะล้อ ซอซึง เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปองมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิต และประเพณีของชุมชน อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณหมู่บ้านใกล้เคียงที่นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมได้ ช่วงในช่วงที่เดินทางมาท่องเที่ยว บ้านแม่กำปองมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายหลายแห่งตามลำดับดังนี้ คือ สำนักสงฆ์ป่าวิสุทธิธรรม สวนหินงาม หินมหัศจรรย์ น้ำตกธารทอง โครงการหลวงตีนตก ผาน้ำลอด โครงการพลังงานน้ำตามพระราชดำริ ดอกเอื้องดินซึ่งเป็นพระราชินีของดอกไม้แห่งหมู่บ้านแม่กำปอง และหลังจากนั้นเป็นทิวป่าขึ้นสู่ยอดดอยม่อนล้านซึ่งมีพรรณไม้หลายชนิด ชมดอกซากุระป่า สวนสน สวนสมเด็จพระยาและลานตากอากาศ มีจุดชมวิวที่สวยงาม ยามอรุณรุ่งจะมีทะเลหมอกตอนกลางคืนนั้นสามารถมองเห็นไฟจากตัวเมืองเชียงใหม่ มีบ้านพักสำหรับตั้งแคมป์ เส้นทางการเดินทางระหว่างหมู่บ้านแม่กำปอง ถึงดอยม่อนล้าน ระหว่างทางมีธรรมชาติที่สวยงาม และอากาศที่บริสุทธิ์ สภาพแวดล้อมสะอาด ไร้มลภาวะ พรรณไม้หลายชนิด ที่เป็นแหล่งสมุนไพรมากชนิด มีความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น สัตว์ และ แมลงต่างๆ นอกจากนี้ยังศึกษาวิถีชีวิตการเก็บเห็ด และหาของป่าของชาวบ้าน และที่จุดดอยม่อนล้านเป็นทิวราชมองเขาสามารถเห็นวิวแอ่งเชียงใหม่และลำปางได้ สามารถตั้งแคมป์ได้ป่าสน และมีบ้านพักอุทยานบ้านหลังละ 2 หลัง โดยมีเจ้าหน้าที่อุทยานแม่่อน เป็นผู้ดูแลความปลอดภัย

3) แผนงานและการดำเนินกิจกรรมในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนแม่กำปอง

ได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้าน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเป็นทางการ โดยผู้นำชุมชนคือ นายนายพรหมมินทร์ พวงมาลา และแกนนำชาวบ้านได้ปรึกษาหารือ และทำโครงการเพื่อหางบประมาณช่วยเหลือในการดำเนินงานต่างๆของชุมชน โดยมีหลายหน่วยงานให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะนอกจากหมู่บ้านแม่กำปองได้นำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนมาจัดการท่องเที่ยวของชุมชนแล้ว ยังได้ใช้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล โดยเฉพาะกรมส่งเสริมสหกรณ์และกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาค ที่ทำให้การสนับสนุนจนเกิดโครงการ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ โดยได้จัดตั้งโครงการรูปแบบการจัดโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนขึ้น ซึ่งมีคณะกรรมการวิจัยกลุ่มชาวบ้านและผู้นำชุมชน รวม 15 คน (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553) เป็นแกนนำหลักคือ

- (1) นายพรหมมินทร์ พวงมาลา ประธานกรรมการ
- (2) นายประทีป นงศ์ยา รองประธาน
- (3) นายอนันต์ ไทยกรณ์ รองประธาน
- (4) นายประดิษฐ์ ถมมา เลขานุการ

- (5) นายยุทธ ชันยา เหมัญญิก
- (6) นางเจนจิรา ภูษิตหมีน กรรมการ
- (7) นายประภัทร พวงฮ้อยแก้ว กรรมการ
- (8) นายประจัญ ศรีดวง กรรมการ
- (9) นางมนพร เจริญทรัพย์ กรรมการ
- (10) นางทองพันธ์ แสนการณ กรรมการ
- (11) นายจ่าง อุ่นเรือน กรรมการ
- (12) นางวันเพ็ญ พรอินตา กรรมการ
- (13) นายสมจิตร บุญเลิศ กรรมการ
- (14) นายสุเทพ กิติคุณ กรรมการ
- (15) นางคารินทร์ ธรรมวงศ์ กรรมการ

(1) การส่งเสริมกิจกรรมต่างๆของบ้านแม่กำปอง

- (1.1) ให้ชุมชนสร้าง กฎระเบียบ หรือข้อปฏิบัติที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- (1.2) สร้างจิตสำนึกของคนภายในชุมชนและนักวิจัยในการอนุรักษ์ให้ชัดเจน
- (1.3) ให้มีคณะกรรมการคอยควบคุม และดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบ
- (1.4) ให้หาแนวทาง ส่งเสริมให้ชาวบ้าน มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

(2) แผนการจัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนของบ้านแม่กำปอง

- (2.1) การจัดเตรียมสถานที่ท่องเที่ยวประกอบด้วย 4 ประเด็นหลักดังนี้
 - ประเด็นแรก การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนที่เส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว จัดทำศูนย์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
 - ประเด็นที่สอง การสร้างกฎระเบียบให้เป็นแนวปฏิบัติให้แก่นักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้าน โดยชาวบ้านเป็นคนคิด
 - ประเด็นที่สาม การคิดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์
 - ประเด็นที่สี่ การพัฒนาอนุรักษ์สถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆในหมู่บ้าน

- (2.2) การกำหนดรูปแบบการรับนักท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านมี 3 รูปแบบ คือ การไปกลับในวันเดียว แบบโฮมสเตย์ และแบบทัวร์ป่าแคมป์ปิ้ง ภายใต้กฎระเบียบของหมู่บ้านที่ชาวบ้านร่วมกันกำหนด

(2.3) การสร้างอาชีพเสริมให้ชาวบ้าน ให้มีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยสำรวจความต้องการของตลาดสินค้าที่จะผลิต จัดตั้งกลุ่มสนใจฝึกให้มีอาชีพเสริม ฝึกอบรม คุณาน และจัดทำกรวางแผนการผลิต และการตลาด

(2.4) การจัดการรายได้ และจัดสรรรายได้เข้าหมู่บ้าน ทางคณะกรรมการ กำหนดให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของสหกรณ์การไฟฟ้าโครงการหลวง แม่กำปอง จำกัด เพื่อ อาศัยเป็นแหล่งเงินทุนในภายภาคหน้า โดยจัดสรรรายได้ให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งชาวบ้าน แม่กำปองเป็นสมาชิกทุกหลังคาเรือน จัดสรรให้การพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง และจัดสรรเข้าสหกรณ์ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนต่อไป

(3) ผลการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

(3.1) มาตรการชุมชนของบ้านแม่กำปอง แบ่งเป็น 6 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่ มาตรการรักษาความปลอดภัยภายในชุมชน มาตรการรักษาความสะอาด การรักษาพืชพรรณ ป่าไม้ สัตว์ป่า ไม่ให้ถูกทำลาย มาตรการป้องกันแม่น้ำลำห้วย ถูกบุกรุกเสียหาย มาตรการรักษาค่าอันดีงามของท้องถิ่น ที่จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามพวงตะวันตก ที่มีลักษณะที่ไม่ดี และมาตรการการจัดการรายได้เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

(4) แผนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(4.1) จัดทำ ป้ายสัญลักษณ์ ระวังระวังความปลอดภัยบนท้องถนน แหล่งท่องเที่ยวอาจจะมีภัยอันตราย

(4.2) มีป้อมยามคอยตรวจตรา ดูแลการ เข้า-ออก ของนักท่องเที่ยว 2 จุดคือ หัวและท้าย หมู่บ้าน

(5) แผนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์เรื่องความสะอาด และความสวยงามของ

สถานที่

(5.1) เชิญชวนให้ชาวบ้านรักษาความสะอาด อาคารบ้านเรือนให้ถูก

สุขอนามัย

(5.2) เชิญชวนให้ชาวบ้านช่วยกันปลูกไม้ดอกไม้ประดับไว้หน้าบ้านเพื่อความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน

(5.3) เชิญชวนให้ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนมีการกำจัดขยะ หรือ ร่วมกันทำ เตาเผากำจัดขยะประจำปางบ้านต่างๆ

(5.4) จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง เช่น ปลูกต้นไม้ ปลูกดอกไม้ ตัดกิ่งไม้ใบหญ้า 2 ข้างทาง เก็บเศษขยะ ทำความสะอาดลำห้วย พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

(6) กิจกรรมรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ

- (6.1) ชวนเชิญให้ชาวบ้าน ลด เลิก การเข้าป่าล่าสัตว์เพื่อบริโภค
- (6.2) ชวนเชิญให้ชาวบ้าน นักท่องเที่ยว ปลอยสัตว์ เข้าป่า ในวันสำคัญต่างๆ
- (6.3) จัดกิจกรรมให้มีกิจกรรมบวชต้นไม้ ปลูกป่า ปลูกไม้ผลเพื่อเป็นอาหารสัตว์ ปลูกพืชสมุนไพร เพราะพันธุ์กล้าไม้ที่หายาก
- (6.4) จัดงานวันดอกเอื้องดินบาน
- (6.5) จัดกิจกรรมเดินป่า เพื่อชื่นชมและสัมผัสธรรมชาติอันแสนบริสุทธิ์
- (6.6) จัดให้มีการเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่ากลับเข้าสู่ธรรมชาติ
- (6.7) จัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม
- (6.8) จัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่แม่คอกเทศหรือ ผู้นำทาง เพื่อที่จะได้แนะนำแก่นักท่องเที่ยวได้ถูกต้อง

(7) กิจกรรมรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

- (7.1) ส่งเสริมให้มีวงดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนพื้นบ้าน
- (7.2) ส่งเสริมให้มีการแต่งกายชุดพื้นเมือง ชุดล้านนา ชุดผ้าฝ้าย ชุดผ้าไหม ในโอกาสต่างๆ
- (7.3) ส่งเสริมให้มีร้านอาหารพื้นเมือง จันโตก และของฝากสินค้าพื้นบ้าน
- (7.4) จัดนิทรรศการจำลองวิถีชีวิตชาวบ้านทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- (7.5) การจัดสร้างอาคารสถานที่ให้มีเอกลักษณ์ไทยไว้ให้มีความกลมกลืนเข้ากับธรรมชาติและสภาพสิ่งแวดล้อม

(8) กิจกรรมการท่องเที่ยว

- (8.1) กิจกรรมที่ 1 แบบไป-กลับ (วันเดียว) กลุ่มเป้าหมาย ของการท่องเที่ยวแบบนี้คือ กลุ่ม คนไทยหรือชาวต่างชาติที่เข้ามา โดยไม่มีกำหนดหรือแจ้งให้กับหมู่บ้านไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะเข้ามาเที่ยวชมธรรมชาติและกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน

(8.2) กิจกรรมที่ 2 แบบทัศนศึกษา กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จะเข้ามาศึกษาดูงานระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว หรือการจัดการป่าชุมชน ในขณะที่เดียวกันเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

(8.3) กิจกรรมที่ 3 แบบพักค้างคืน กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการสัมผัสกับวิถีชีวิตและธรรมชาติ โดยประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งจะติดต่อและจองที่พักล่วงหน้าทั้งผ่านบริษัททัวร์หรือจองโดยตรง

(9) อัตราค่าบริการ

- พัก 1 คืน 2 วัน อาหาร 3 มื้อ	550 บาท/ คน
- พัก 2 คืน 3 วัน อาหาร 6 มื้อ	900 บาท/ คน
- พักต่อจากนี้ 1 วัน 1 คืน อาหาร 3 มื้อ	350 บาท
- บริการมัคคุเทศก์นำเที่ยว	200 บาท/ วัน
- กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญชุดใหญ่/ ชุดเล็ก	1,500 / 1,000 บาท
- กิจกรรมการแสดงอื่นๆ	1,000 บาท

4) แนวทางและกิจกรรมการใช้วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนแม่กำปอง

หมู่บ้านแม่กำปองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และแหล่งความรู้พลังงานชุมชน เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบแห่งแรกในภาคเหนือ ได้ใช้แนวทางการดำรงวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยผู้นำชุมชนนายพรหมมินทร์ พวงมาลา หรือที่ชาวบ้านเรียกกันคุ้นปากว่า พ่อหลวงพรหมมินทร์ ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้าน และเป็นผู้นำชุมชน เคยวางแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและประยุกต์ให้เข้ากับชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการอบรมความรู้ด้านต่างๆ ให้ชาวบ้าน เช่น การเลี้ยงหมูหลุม ที่ได้ทั้งเนื้อหมู และได้ปุ๋ยอินทรีย์จากบ่อเลี้ยงหมูด้วย การปลูกพืชผักไว้บริโภคเอง การดำรงวิถีชีวิตด้วยความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งมีกิจกรรมหลักๆที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนดังนี้

(1) พันธกิจ (สิ่งที่ชุมชนต้องร่วมมือกันทำเพื่อให้หมู่บ้านเป็นไปตามที่มุ่งหวัง)

- ปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม
- อบรมบุคลากรเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยว
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยว พลังงานชุมชน และ

เศรษฐกิจพอเพียง

- อนุรักษ์สภาพน้ำตก ป่า และสภาพแวดล้อมให้คงเดิมมากที่สุด
- พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

(2) เป้าหมาย

- ปลูกต้นไม้สองข้างทางเข้าหมู่บ้าน จำนวน 10,000 ต้น
- จัดอบรมผู้นำเพื่อสร้างวิทยากรในท้องถิ่น จำนวน 20 คน
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 แห่ง
- อบรมสร้างการเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(3) กลยุทธ์

- ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญปีละ 2,000 ต้น
- จัดอบรมวิทยากรและ ใกล้เคียงในหมู่บ้าน
- รวบรวมข้อมูล จัดทำแหล่งเรียนรู้
- จัดอบรมสร้างกระบวนการเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อบรมกลุ่มผลิตภัณฑ์เรียนรู้การสร้างรูปแบบและการบรรจุภัณฑ์

(4) การกำหนดอัตลักษณ์ของหมู่บ้าน

บ้านแม่กำปอง เป็นหมู่บ้านที่มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์มีวิถีชีวิตที่คงความเป็นสังคมแบบชนบท อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน เช่นการต้มยาเมือง การทำหมอนสมุนไพรใบชาที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ประกอบกับนโยบายของภาครัฐที่ผลักดันให้บ้านแม่กำปองได้รับการพัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว เมื่อปี 2543 และต่อมาได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OVC : OTOP Village Champion) เมื่อปี 2549 และทางหมู่บ้านได้มีมติจากเวทีประชาคมเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2551 ได้ร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนว่าหมู่บ้านแม่กำปอง คือ เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบโฮมสเตย์ (<http://maekumpong.moobanthai.com/vision/>)

บ้านแม่กำปองมีจุดเด่นในการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ ด้านเกษตร ด้านสุขภาพ ซึ่งชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มาดูกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มอาชีพ เช่น การทำหมอนใบชา เครื่องจักรสาน และป่าสมุนไพรที่หายาก เป็นต้น

จุดเด่นการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง คือ เรื่องของการบริหารจัดการรวมถึงวิถีชีวิต ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่า ปกติกลุ่มคนที่อยู่บนที่สูงส่วนมากแล้วมักจะเป็นชาวเขา แต่ที่บ้านแม่กำปองนี้เป็นคนพื้นราบเป็นคนเมือง แต่มาอยู่บนที่สูงได้ ซึ่งผู้ที่มาเยือนก็จะสงสัยว่าเมื่อคนพื้นราบ

มาอยู่เค้าจะอยู่กันยังไง มีวิถีชีวิตยังไง ทำมาหากินอย่างไร เพราะสิ่งอำนวยความสะดวกก็ไม่
 เพียงพร้อม แต่ชาวบ้านแม่กำปองสามารถที่จะจัดการเรื่องนี้ได้และอยู่อย่างไม่เดือดร้อน

ส่วนหนึ่งที่ทำให้การบริหารจัดการบ้านแม่กำปองแห่งนี้ประสบผลสำเร็จอย่าง
 เป็นรูปธรรมและยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถรับมือกับวิกฤติทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา สามารถฟื้นฟูสภาพ
 เศรษฐกิจภายในชุมชนด้วยตนเองและมีการช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุน
 สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ที่ได้นำเอาแนวคิดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาให้
 ชาวบ้านได้เรียนรู้ จนประสบผลสำเร็จได้เป็น 1 ใน 20 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น

5) แนวทางและกิจกรรมการพัฒนาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งโดยใช้วัฒนธรรม ชุมชนหรือพื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชาวบ้านทุกคนในชุมชนแม่กำปองนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่เชื่อในการ
 เวียนว่ายตายเกิด โดยเชื่อว่าการทำบุญ การประกอบพิธีกรรมต่างๆ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ให้
 สังคมในช่วงที่ตนมีชีวิตอยู่ จะส่งผลให้ตนเองได้รับความสุขความสบาย มั่งมีทรัพย์สินเงินทอง ใน
 ชาติหน้า ประกอบกับสังคมมีลักษณะเป็นสังคมชนบทชาวบ้านเป็นชาวพื้นเมืองไม่มีชาวเขาเจ็ปน
 จึงมีวิถีความเป็นอยู่แบบชาวเหนือ มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติทำให้ยังคงมีประเพณีสงกรานต์
 การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ พิธีงานบุญต่างๆ พิธีขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน การทำบุญงานศพ รวมทั้ง
 ประเพณีวันสำคัญทางศาสนา การถวายทาน ดันเงินเดือนยี่เป็ง ทานสลากภัต การทอดผ้าป่า ถวาย
 ผ้ากฐิน และ งานปอยหลวงต่างๆ ส่วนในเรื่องในการเคารพนับถือ ยังเป็นระบบอาวุโส คือ ผู้น้อย
 จะนับถือ ผู้ใหญ่ และทุกคนจะนับถือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว สังเกตได้จาก วันสำคัญต่างๆ เช่น
 วันปีใหม่เมือง วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ลูกหลานก็จะพากันไปทำบุญถวายทานไปให้ดวง
 วิญญาณของบรรพบุรุษของตนเอง นอกจากนี้ยังให้ความนับถือกับผู้นำชุมชน เช่น พระสงฆ์ กำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน ครูอาจารย์ในท้องถิ่น

ชุมชนแม่กำปองเป็นชุมชนที่เล็กๆ ประชากรส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์แบบ
 เครือญาติ รู้จักและคุ้นเคยกันดีทำให้การดำเนินภาระกิจการงานสำคัญต่างๆในชุมชนเป็นไปด้วยดี
 ตลอด โดยมีศาสนาพุทธเป็นที่รวมจิตใจแต่ปัญหาสำคัญคือ ความเจริญด้านวัตถุที่ขยายตัวเข้ามาใน
 ชุมชน ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในเมือง ทำให้
 เกิดมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีงามของวัยรุ่นตามมาอีกด้วย อีกทั้งการศึกษาต่อดังกล่าวทำให้
 เกิดสภาวะ การละทิ้งอาชีพดั้งเดิมของชุมชนเคลื่อนย้ายสู่อชีพใหม่ ทำให้ภายในชุมชนของแรงงาน
 ผู้สืบทอดอาชีพและประเพณี วัฒนธรรมต่าง ของชุมชนอีกด้วย

ชาวบ้านที่นี่มีบรรพบุรุษที่ย้ายมาจากอำเภอดอยสะเก็ดเกือบทั้งหมด โดยย้าย
 มาจากหมู่บ้านต่างๆ เช่น บ้านป่าจ้าว บ้านดอกแดง บ้านทุ่ง บ้าน ป่าฝาง ในตำบลสง่าบ้าน บ้านป่า

ไม้แดง บ้านป่าป๋อง บ้านหัวไร่ บ้านป่ายางในตำบลป่าป๋อง บ้านห้วยบอน บ้านป่าไผ่ บ้านแม่โป่ง ในตำบลแม่โป่ง บ้านเกาะ บ้านป่าคา ในตำบลเชิงดอย และบ้านหนองแฝกในตำบลแม่ห้อยเงิน คำว่า “ แม่กำปอง ” มาจากชื่อ ลำห้วย แม่กำปอง ที่เป็นแม่น้ำหลักไหลผ่านหมู่บ้านนี้ ลำห้วยนี้ถูกเรียกขานว่า ห้วยแม่กำปอง อันเนื่องมาจากในยามฤดูหนาวที่มีอากาศหนาวจัดในระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคมของทุกปี จะปรากฏว่ามีดอกต้นกำปองสีเหลืองร่วงหล่นลงมากับกระแสน้ำในลำห้วยแม่กำปองเป็นจำนวนมาก แลดูสวยงาม และแปลกตา ชาวบ้านจึงเรียกขานห้วยนี้ว่า ห้วยแม่กำปอง ชาวบ้านเหล่านี้มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ดั้งเดิม โดยทั่วไปคล้ายคลึงกันจึงทำให้ชาวบ้านเหล่านี้มีการปรับวิถีชีวิตที่กลมกลืน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และมีความเข้มแข็งภายในชุมชน สืบเนื่องในรูปแบบวิถี วัฒนธรรมของชาวล้านนา ที่เรียบง่าย สวยงามเป็น ลักษณะเด่น ของวัฒนธรรม นายเจริญ พิมมหวาน ชาวบ้านป๋อกใน เล่าให้ฟังว่า ชาวบ้านที่อยู่บริเวณ อำเภอคอยสะเก็ด คนกลุ่มนี้บางส่วนมาจากประเทศ ลาว แต่ส่วนใหญ่ มาจากคนไทยที่อาศัยอยู่ภาคเหนือ และค่อยๆ อพยพมาปลูกเมี่ยงบนภูเขาจนกระทั่งมาอยู่ที่หมู่บ้านแม่กำปองเมื่อร้อยปีมาแล้ว แต่ไม่มีผู้ใดระบุได้ว่า เป็นเวลา เท่าใด เพราะเมื่อเขาเหล่านี้อพยพเข้ามา ก็มีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่แล้ว นั่นเอง

ชาวบ้านชุมชนแม่กำปอง ได้มีการผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าชาวบ้านชุมชนแม่กำปองเหล่านี้ ได้สะสมภูมิปัญญาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาสร้างสรรค์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่เรียบง่ายเพื่อการค้าขาย และเพิ่มความสะดวกสบายในการทำงาน โดยการพึ่งตนเอง นอกเหนือ จาก การสร้างบ้านด้วยความสามารถ ร่วมกันของคนในชุมชนเองแล้ว ชาวบ้านยังมีความสามารถที่จะทำ อุปกรณ์ และ สิ่งอำนวยความสะดวกเอง อันได้แก่ เตียง โต๊ะ เก้าอี้ เตาตั้งเมี่ยง และถังไม้ตั้งเมี่ยง ตะกร้าเก็บเมี่ยง ถังล้างข้าว สุ่มเลี้ยงไก่ ไม้กวาด ขัน โตก ตลอดจนเครื่องดนตรี เช่น ซะล้อ ซอ ซึง ขลุ่ย กลอง ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้ บางส่วนทำอย่างง่าย ๆ เพื่อใช้เองในชุมชน จึงไม่มีการประดิษฐ์ที่เน้นความสวยงาม อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านหลายครอบครัว ก็สามารถขาย สิ่งประดิษฐ์ของตนเองเป็นรายได้เสริมได้ และบางครอบครัวสามารถรวมกลุ่มกัน ผลิตเพื่อขายเป็นรายได้เป็นกอบเป็นกำ เช่น กลุ่ม สาน กระเป๋าใส่ไข่ ต้มจำนวนมาก เพื่อส่ง ไปขายในสถานที่ท่องเที่ยวที่น้ำพุร้อนในอำเภอ สันกำแพง และการทำเครื่องเรือน ไม้ไผ่ราคาถูกที่มีผู้ที่เข้ามาชมมักซื้อ กับ ไปอยู่เสมอ

การผลิตเครื่องมืออำนวยความสะดวกของชาวบ้านนี้นับว่าเป็นสิ่งหนึ่ง ที่สร้างความประหลาดใจสำหรับนักท่องเที่ยวยิ่งนักอันเนื่องจากเขาเหล่านั้นมักมาจากชุมชน อุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องมือผลิตที่ทันสมัย และซับซ้อนราคาแพง ในการผลิตสิ่งของ เครื่องมือ และอุปกรณ์ ซึ่งต่างกับสิ่งที่นักท่องเที่ยว ได้เห็นขณะเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านนี้ และประจักษ์ในภูมิปัญญาของ

ชาวบ้านที่สามารถนำวัสดุจากธรรมชาติมาประดิษฐ์เครื่องใช้ต่างๆ โดยวิธีหัตถกรรม ที่ใช้เครื่องมือที่เรียบง่าย ผสมกับความอดทนและความสามารถเชิงศิลป์พื้นถิ่นเหล่านี้ ถึงแม้จะมีผลงานออกมา ได้จำนวนไม่มาก และใช้เวลานานในการผลิต แต่ก็ยังมีคุณค่าในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวจึงให้ความสนใจ และพึงพอใจในผลผลิต อันเป็นผลพวงเป็นรูปธรรม และคุณค่าของการดำเนินชีวิต ที่เรียบง่าย เหล่านี้ จึงเป็นศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและยังไม่ต้องพึ่งเครื่องมือเครื่องใช้ ที่ต้องใช้โรงงานอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งมีราคาที่สูง

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมของชาวบ้านแม่กำปองมีการนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชนเอง มาปฏิบัติตาม และสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่ง สร้างความเป็นเอกลักษณ์ ให้แก่ชุมชน ให้เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนมากมายในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ ไม่เพียงจะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้แล้ว ชาวบ้านยังสามารถลดค่าใช้จ่ายกับสิ่งที่ตนเองสามารถผลิตขึ้นเองด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านได้อีกด้วย ชุมชนแม่กำปองจึงเป็นชุมชนที่สามารถรับมือกับปัญหาจากวิกฤติทางเศรษฐกิจ จากการพัฒนาองค์กรภายในชุมชนให้เข้มแข็ง โดยใช้วัฒนธรรมชุมชน รื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น นั้นเอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved